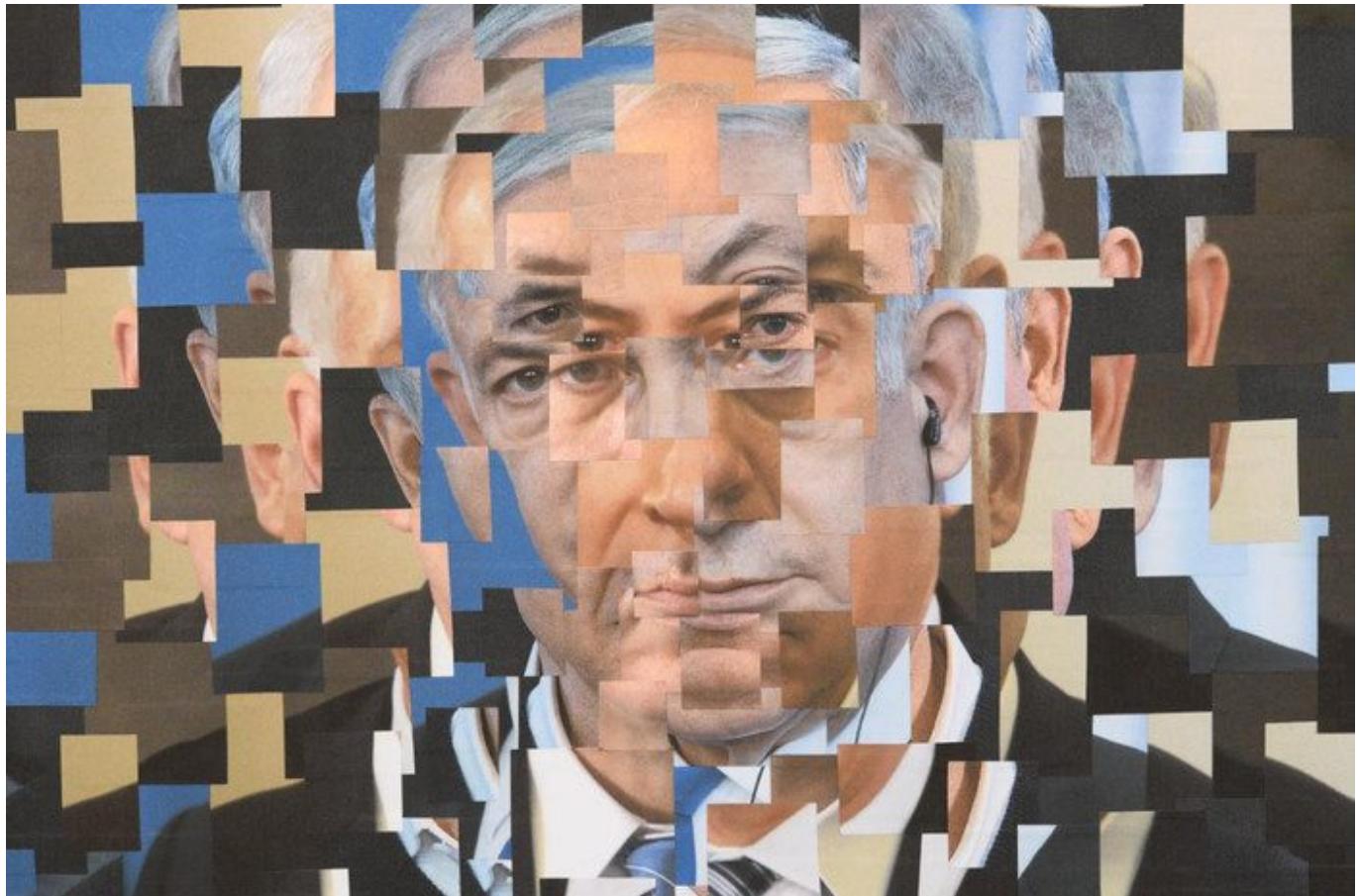

Jeset arzuwlaýan adam

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Jeset arzuwlaýan adam JESET ARZUWLAÝAN ADAM

Şol günden bəri teraktlar üçün ýörite düzgün döredi: Ysraýylyň iň esasy duşmanlarynyň jesetlerinde elmydama premýer-ministriň goly bar.

İllýustrasiýa: Lola Dupre / NYT

Argyn ýagdaýda uklap ýatyr. Bu Ysraýylyň iň rehimsiz söweşi. Goşunlar bilen söwesmek has aňsat bolýardy. Salgysy helli. Oňa garşıy öldürüji zarbalary inderip bolýar. Howa menzillerini, radarlaryny urup, tanklaryny ýakyp bolýar.

Ýerlerini yzyna almazdan ýaraşyk şertnamasynyň zäherini owurtlamaga mejbur edilip bilinýär. Yza serpikdirijilik mümkünçiliği doludy. Bu has öñ görlüp-eşdilmedik uruş. Uklamazdan öñ habarnamalara göz aýlaýar. «Eş-Şifa» medisina kompleksi ölmegi ret edýär. Goşun ony boýun egdirendigini öñe

sürdi, emma ol yzyna dolanyp garşylyk görkezýär. İçinde we daşynda ot bar. Refah söweşinden öñ gaty köp söweşden netije almaly.

Sanlary gözegçilikde saklayar. Yüzlerce öli ofiseriň we esgeriň ýany bilen müňlerce ýaraly, maýyp-müjrüp bar.

Ykdysady ýitgiler howpurgadyjy, emma bu uruş ýaşamak üçin alnyp barylýan uruş.

Ysraýylyň haýbaty nirede?

Ugandanyň Entebbe şäherine çenli uzaýan, Tunisde terakt guraýan, Yragyň ýadro reaktoryny urýan, Tähranda, Şamda, Beýrutda adam öldürýän uzyn eli nirese?

Meselem, «Hamasyň» tunellerinde saklanýan zamunlaryň aňyrsynda.

Bularyň sany goşunda öldürilenleriň sanynyň altydan birine-de ýetmeyär.

Yza dolanmaklary gerek, emma ýitgileriň öwezini dolmak ýa-da özleriniňki dogry etmek üçin ýeterlik däl. Iň ýamany olar yza dolanandygy üçin uruşyň duruzylmagy gynançly bolar.

Uruşy duruzmak gorkuzyjy we gynandyryjy.

Bu diňes gurulmaly hasap soralşygy we derňew komitetleri aňladýar.

Uzyn dolandyryş synagy üçim gorkunç soňlama. Oňa «Ysraýylyň patyşasy' diýenler üçin gorkunç soňlama.

Baýdeni begendirmek we saylanma mümkünçiligini ýokarlandyrmak üçin bu záherden içmese gerek.

ABŞ-ny gowy tanaýar. Onuň duşmany bolmak nähili kyn! Onuň ýarany bolmagam nähili kelleagyry!

Ýewropaly liderler adam hukuklary guramalaryndan we sosial mediýadan gorkýan züwwetdinler.

«Azat dünýä» indi azat däl.

«Tupan» başlandan bări «Mossad» we «Şin Bet» gulluklarynhň ýolbaşçylaryna her gün şol bir sorag berilýär. Her günem lapykeçlige uçraýar.

Bu gorkunç uruşyň diñe girewne alynanlaryň gaýdyp gelmegi we boşadylanlaryň masgaralaýy tölegi bilen soňlanmajakdygyny bilenoklar.

Munuň özi möhüm jesediň ele salynmagyndan başga zat bilen

gutarmajak uly uruşy. Ol jesedem «Tupany» döredenkň we simwolynyň jesedi.

Her gije ýadaw ýagdaýda uklaýar we Ýahýa el-Sinwaryň jesedi düýşlerini bezeýär.

Kast edilşikler baý we köpdürli dünyä. Döwüriň üýtgesmelerini elmydama oñyn kabul edil bilýän pudak.

Emeli aň eýýamynda hanjar köne we gymmatsyz gurala öwrüldi.

Ýerleri elinden alnyp, ýerinden-ýurdundan kowlup we öý-öwzaryndan jyda düşürilip tutuş bir halka kast edip bolýan eken.

Ýerlerine täze ilatly punktlary gurup, täze göçüp gelýänleri yerleşdirip dogduk depelerinden kowma, aç-suwsuz goýma ýaraglary bilen öldürrip bolýan eken.

Nekbäniň önümi rehimsizlik, azm we ýaranlyk talap edýän sungat.

Duşmanlaryň el yzyny, demini, sesini yzarlap bolýan eken.

Döwri hanjarlaryň we oklaryň deňinden uçarmansyz dolandyrylyan istrebitellere, dronlara göterdik.

Iň esasy zat ýolagylygyň uzyn çaknyşyk derýasynyň yüzünde yüzjek jeset bilen gutarmagydyr.

Bir ýerde iki adama ýer tapylmasa, ol ýerden biri hökman jeset bolup çykmaly bolýar. Agaç köküni guratma howpuny abandyrýan goňsusy bilen bir ýerde oňşup bilmeýär. Yaşamak üçin çaknyşylanda ýa öldürýän ýa öldürilýän bolarsyň.

Duşmanyňzyň jesedi sap altyndyr. Sizi köşeşdirer. Sizi rahatlandyrar. Size ýalbarar.

Döşüñizde medaldyr. Geçen ömür ýoluñyzda we taryhyñyzda ýalpyldap durandyr.

Jana kast edilşikleri ol oýlap tapmady. Munuň özi iwrit döwletinde elli ýyl bări dowam edip gelen akym.

1972-nji ýylyň «Gara sentýabr» topary uly zarba inderipdi. Ýaragly adamlar Mýunhende geçirilen Olimpiýa oýunlarynda ysraýyllı türgenleriň bolýan otoglaryna dökülipdi we Ysraýyl tarapyndan saklanýan bendileriň boşadylmagyny talap edip, ysraýyl toparynyň türgenlerini girewne alypdy.

Hadysanyň soňy ganly gutardy: nemes oklaryna başga dürli oklaryň garyşmagy netijesinde 11 ysraýyllı türgen öldürildi.

Ysraýylyň jany bokurdagyna geldi.

Howpsuzlyk gulluklary premýer-ministr Golda Meýre goşmaça meýilnama bilen birlikde habarnama taýýarlap berdiler.

Meýr biraz ikirjiňlenenden soň Mýunhen teraktyna ilteşigi bolan hemmeleriň öldürilmegini göz öňüne tutýan «Hudaýyň gazaby» meýilnamasyny oňlapdy.

Şeýlelikde dünýä Beýrutdan Ýewropanyň birnäçe paýtagtyna uzaýan iň uzyn kast edişlikler tapgyryna şayatlyk edipdi.

Şol günden bări teraktlar üçin ýörite düzgün döredi: Ysraýylyň iň esasy duşmanlarynyň jesetlerinde elmydama premýer-ministriň goly bar.

Teraktlaryň sanyny we kimleriň edendigini ýekän-ýekän sanamaga kiçijik makalam darlyk eder.

Birnäçe mysal bersem ýeterlik bor: Beýrutda Kemal Adwanyň, Ebu Yusuf en-Nejjaryň, Kemal Nasyryň jesetleri. Olaryň öldüreniň Ehud Barak atly ofiserdigine garamazdan, Meýriň golunyň bardygy görnüp durdy. «Fetih» toparynyň düýbüni tutujylardan we ýolbaşçylaryndan Halil el-Wezir «Ebu Jihadyň» jesedinde Izak Şamiriň goly bardy. Soňra jesedinde Şamiriň goly bolan «Hizbullahyň» baş sekretary Abbas el-Musawynyň öldürilme buýrugyny Ýaragly Güýcleriň Baş ştabynyň başlygy wezipesine geçen Barak beripdi. Palestinadaly «Yslam jihady» hereketini esaslandyryjy we hereketiň baş sekretary Fethi el-Şikakynyň jesedinde Izak Rabiniň goly bardy. «Hamasy» esaslandyryjy Ahmet Yasininiň, oruntutary Abdyleziz er-Rantisiniň, «El-Kassam» brigadalarynyň genetaly Salah Şehadeniň jesetlerinde Ariel Sharonyň goly bardy. «Hizbullahyň» esasy ýolbaşçylaryndan İmad Mugniýaniň jesediniň ýany bilen ýadro ylmy boýunça eýranly alymlaryň jesetleriniň ýüzüne Ehud Olmertiň goly çekilipdi. «Hamasyň» partlaýy maddalar boýunça inženeri Ýahýa Aýýaşyň jesedinde Şimon Peresiň goly bardy.

Binýamin Netanýahunyň goly çekilen jesetlerem bar: Mahmud el-Mebhuh, Ahmet el-Jabari, Salih el-Aruri, Merwan Isa.

Häzir ysraýyllı premýer-ministrleriň arasynda kän wagtlap häkimiyét başynda galan adam uly we esasy jesede ýiti mätäçlik duýýar.

Käte Palestinianantň bölünmeguniň utuşly taraplarynyň üstünde

jedele girse-de, Netanýahunyň «Hamas» bilen öñden gelýän hasaby bar.

1997-nji ýylда premýer-ministrkä stolyna «Hamasyň» başlygy Halid Meşaly Ammanda öldürmek teklipnamasy gelipdi.

Muny tassyklamak juda kyndy: iki ýurduň arasynda ýaraşyk şertnamasy bardy. Mossad bombalama we ýarag ulanma formalaryndan el çekipdi. Şonuň üçin ölüm howly zäher garyndysyny ýasadylar.

Mossadyň bir işgäri Meşaly zäherledi, emma ony zäherlän iki jenaýatkär Iordaniýanyň howpsuzlyk gullugynyň işgärleriniň eline düşdi.

Iordaniýanyň patyşasy Hüseýin muňa aç-açan masgaralama hökmünde, ýaraşyk şertnamasynyň gaýtadan gözden geçiriljekdigi aýdyp haýbat atdy.

Şobada Waşington ara girdi we Netanýahudan zäheriň Meşalyň endamyna ýaýramagynyň öňüni alýan kapsulany Mossadyň dessine ugratmagyny talap etdi, şeýle-de boldy.

Iordan patyşasy diňe Meşaly halas edeni bilenem çäklenmedi, şol bir wagtyň özünde soňrak Sharon tarapyndan öldürme buýrugyna gol çekilen Ahmet Ýasini-de boşatmagy talap etdi.

Netanýahu häzir Ýahýa Sinwaryň jesedinu arzuslaýar. Bu jeset onyň ýeňiš gazanandygyny aýtmagyny üpjýn edip biler. Belki-de urşy togtadyp biler.

Ysraýylyň eliniň «Tupanyň» başyny başlana-da uzandygyny aýdyp bolar.

Ar aljak bolýan adama derýanyň boýunda oturyp duşmanynyň jesedine garaşmagy ündän hytaý aýtgysyna amal etmäge takaty ýetmese gerek. Ol öz säwliklerini se kemçiliklerini örtmek üçin duşmanynyň jesedini edil häzir isleýär.

Öwrenmegi ret edýär. Jesetleriň we olaryň ýüzüne çekilen gollaryň köplüğü teraktdan soň doglan ýaly bolup görünýän döwlete howpsuzlyk getirmedи.

Jeset syýasaty entek köp jesetleriň boljakdygyny wada berýär.

kitapçev.ru

Gassan ŞERBIL,
«Şarkul-Awsat» gazetiniň baş redaktory.
Sişenbe, 02.04.2024 ý. Publisistika